

SSC Weekly Focus

การประชุมคณะกรรมการลุ่มแม่น้ำโขง: ก้าวต่อไปของความมั่นคงด้านพลังงาน

เขื่อนบนลุ่มน้ำโขงตอนล่างเป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่ถูกตั้งความหวังว่าจะเป็นแบตเตอรี่แห่งอาเซียน อีกทั้ง ไทยจะซื้อไฟฟ้าที่ผลิตได้จากเขื่อนไชยะบุรีถึงร้อยละ ๙๕ แต่ที่ผ่านมา มีเสียงคัดค้านจากทั้งประชาชนและองค์กรนานาชาติ โดยเฉพาะเสียงคัดค้านจากประเทศที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดอย่างกัมพูชาและเวียดนาม เกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในมิติสังคม และสิ่งแวดล้อม แต่ถึงกระนั้น การพัฒนาโครงการก็ยังคงเดินหน้าต่อไป ตามข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการพัฒนาที่ยั่งยืนของลุ่มน้ำโขง ซึ่งล่าสุดได้จัดขึ้นเมื่อ ๒๖ มิ.ย.๕๗ ที่ผ่านมา เป็นเครื่องยืนยันว่า มีความก้าวหน้าในการดำเนินแผนงานความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ในลุ่มน้ำโขง ซึ่งถือเป็นการเคารพสิทธิของประเทศร่วมสายน้ำและสาธารณชนโดยผ่านกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและการมีส่วนร่วม...

๒๐ ปีที่แล้ว จีนได้เริ่มสร้างเขื่อนในแม่น้ำโขงตอนบน และมีโครงการสร้างเขื่อนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบันผลกระทบจากโครงการเหล่านี้เริ่มปรากฏชัดเจนในท้ายน้ำ ตะกอนที่ไหลลงมาตามแม่น้ำลดลงถึงร้อยละ ๕๐ ส่งผลให้พื้นที่ปากแม่น้ำซึ่งเดิมเป็นพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรในเวียดนามโดนน้ำทะเลกัดเซาะ ๕ เมตรต่อปี ส่งผลเสียต่อความอุดมสมบูรณ์ของทะเลบริเวณปากแม่น้ำ และหากโครงการสร้างเขื่อนทั้งหมดแล้วเสร็จ คาดว่า ตะกอนที่ไหลลงมาตามแม่น้ำจะลดลงเหลือแค่เพียงร้อยละ ๒๕ ซึ่งจะทำให้ปัญหาปากแม่น้ำโดนกัดเซาะรุนแรงยิ่งขึ้น

ส่วนบริเวณแม่น้ำโขงตอนล่าง ถือว่าเขื่อนไชยะบุรีเป็นเขื่อนแรกที่ถูกสร้างขึ้น จึงเป็นเขื่อนแรกที่เข้าสู่กระบวนการที่ตกลงไว้ในข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืนของ

ลุ่มน้ำโขงของคณะกรรมการลุ่มแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) ที่กำหนดให้ต้องมีการแจ้งและปรึกษาหารือล่วงหน้า ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างบรรทัดฐานการพัฒนาโครงการในแม่น้ำโขงตอนล่างร่วมกันของทั้ง ๔ ประเทศ ได้แก่ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และไทย

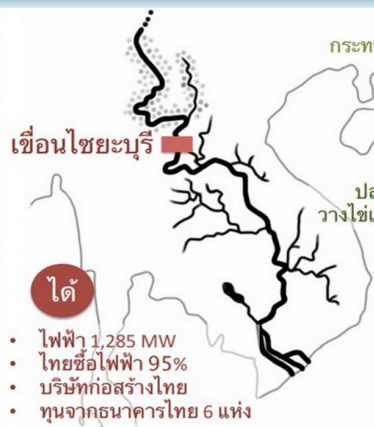
เขื่อนไชยะบุรี มีกำลังการผลิตไฟฟ้า ๑,๒๘๕ เมกะวัตต์ และจะขายไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำนวน ๑,๒๒๐ เมกะวัตต์ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๙๕ ของกำลังไฟฟ้าที่ผลิตได้ทั้งหมด พัฒนาโครงการโดย บริษัท ไชยะบุรี พาวเวอร์ จำกัด และก่อสร้างโดย บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน) มีธนาคารพาณิชย์ของไทย ๖ แห่งเป็นผู้ปล่อยสินเชื่อให้โครงการ

การประชุมคณะกรรมการลุ่มน้ำโขง

(Mekong River Commission: MRC) ครั้งที่ ๒๐

ประเด็นสำคัญที่นำมาพิจารณา

- ๑) การดำเนินการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนไชยะบุรี
- ๒) การศึกษาเพื่อการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน/ผลกระทบจากโครงการไฟฟ้าพลังงานน้ำ
- ๓) การถ่ายโอนภารกิจหลักการบริหารจัดการน้ำสู่ประเทศภาคีสมาชิก
- ๔) งบประมาณหมวดบริหารองค์กร ปี ๒๕๕๗
- ๕) ความก้าวหน้าการดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติของ MRC (เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้า/ การรักษาปริมาณการไหลของน้ำในแม่น้ำโขงและการรักษาคุณภาพน้ำ)
- ๖) การเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิก MRC ของเมียนมาร์ และความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเรื่องอื่นๆ กับจีน
- ๗) ความก้าวหน้าในการดำเนินแผนงานต่างๆ

- เสีย**
- กระทบ 60+ ล้านคน
 - ประมง 125 ล้านล้านบาท
 - กัมพูชา 80% ปรอดิน
 - ปลาเศรษฐกิจ 8 ใน 10 ชนิด
 - วางไข่เขตน้ำหลากรอบทะเลสาบ
 - เวียดนาม >50% อาหารหลักจากพื้นที่ปากน้ำโขง
 - 90% ชาวส่งออก
 - 60% อาหารทะเลส่งออก
 - 27% GDP
 - แผ่นดินหาย 5 ม./ปี

Infographic by: กศย.ศศย.สพท.

แนวทางความร่วมมือในกลุ่มน้ำโขง

ล่าสุดการประชุม คณะกรรมาธิการลุ่มแม่น้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) ครั้งที่ ๒๐ เมื่อ ๒๖ มิ.ย.๕๗ ที่ผ่านมา ผู้แทน ๔ ประเทศจากบริเวณแม่น้ำโขงตอนล่างเข้าร่วมการประชุม ซึ่งปีนี้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็น ประธาน การประชุมครั้งนี้ได้ระบุถึงความท้าทายที่มีต่อลุ่มแม่น้ำโขงและความร่วมมือในระดับภูมิภาคและมุ่งเน้นความก้าวหน้าในการดำเนินแผนงานความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ในลุ่มน้ำโขง เพื่อการพัฒนาาร่วมกันอันเป็นประโยชน์ต่อภูมิภาคและป้องกันความขัดแย้งจากการใช้น้ำร่วมกันของประเทศต่างๆ รวมถึงการร่วมกันรักษาสีน้ำจืด และระบบนิเวศของแม่น้ำโขงให้ยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้ประเด็นสำคัญที่นำมาพิจารณา มีดังนี้

- ๑) การดำเนินการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนไซยะบุรี
- ๒) การศึกษาเพื่อการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน รวมถึงผลกระทบจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ
- ๓) การถ่ายโอนภารกิจหลักการบริหารจัดการน้ำสู่ประเทศภาคีสมาชิก
- ๔) งบประมาณหมวดบริหารองค์กร ปี ๒๕๕๗
- ๕) ความก้าวหน้าการดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติของ MRC ได้แก่ ระเบียบปฏิบัติการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลงการรักษาปริมาณการไหลของน้ำในแม่น้ำโขงและการรักษาคุณภาพน้ำ
- ๖) การเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิก MRC ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเรื่องอื่นๆ
- ๗) ความก้าวหน้าการดำเนินแผนงานต่างๆ ให้ได้รับการสนับสนุน

ทุกประเด็นที่กล่าวมามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาลุ่มน้ำโขงให้ยั่งยืน ยกเว้นความเป็นอยู่ และลดปัญหาความยากจนของประชาชนในลุ่มน้ำโขง ซึ่งการประชุมครั้งนี้จะสามารถวางแผนความร่วมมือการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืนภายใต้

กรอบความตกลงในปี พ.ศ.๒๕๓๘ รวมถึงการคุ้มครองสภาพแวดล้อมและความสมดุลทางนิเวศวิทยา ลดและป้องกันความขัดแย้งกรณีแย่งชิงการใช้น้ำกับประเทศเพื่อนบ้าน สามารถบริหารจัดการน้ำข้ามพรมแดนแบบทันสมัยในระดับสากล ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจสีเขียว แนวทางการรักษาความมั่นคงทางอาหาร น้ำ และพลังงาน สร้างศักยภาพด้านการประสานงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในประเทศและการเจรจาระหว่างประเทศ

ความท้าทายด้านความมั่นคงทางพลังงานของไทย

ไทยมีความเสี่ยงด้านความมั่นคงทางพลังงาน และยังไม่สามารถหาช้อยุติเรื่องพลังงานนิวเคลียร์ พลังงานถ่านหินได้ ทางออกมีอยู่เพียงอย่างเดียวคือซื้อพลังงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ในอาเซียนที่ยังมีเหลือ เช่นกรณีเขื่อนไซยะบุรีในลุ่มน้ำโขงที่ถึงแม้ไทยจะมีความจำเป็นต้องซื้อกำลังไฟฟ้าที่ผลิตได้จากเขื่อนไซยะบุรีถึงร้อยละ ๘๕ ของกำลังไฟฟ้าที่ผลิตได้ทั้งหมด (ไม่ถึงร้อยละ ๒ ของความต้องการใช้ไฟฟ้าของไทย) แต่ยังมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์คัดค้านจากทั้งประชาชนและองค์กรนานาชาติ โดยเฉพาะเสียงคัดค้านจากประเทศที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดอย่างกัมพูชาและเวียดนาม เกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในมิติสังคม และสิ่งแวดล้อม แต่การพัฒนาโครงการก็ยังคงเดินหน้าต่อไป

ดังนั้น สิ่งสำคัญต่อความก้าวหน้าในการดำเนินแผนงานความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ในลุ่มน้ำโขง เพื่อพัฒนาความมั่นคงทางพลังงาน ควรจะพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่จะได้มาควบคู่กับการประเมินผลกระทบอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในมิติสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นหลักประกันว่าการตัดสินใจใดๆ ในอนาคตเกี่ยวกับแม่น้ำหรือทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลายที่เป็นสมบัติร่วมกันจะอยู่บนพื้นฐานข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ และมีการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน เคารพสิทธิของประเทศร่วมสายน้ำและสาธารณชน โดยผ่านกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและมีส่วนร่วม ... **๐๖**

ข้อมูลอ้างอิง:

- ⇒ http://website.mnre.go.th/ewt_news.php?nid=2685
- ⇒ <http://m.news.thaipbs.or.th/content>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC weekly focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : 02 275-5715

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

- การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
